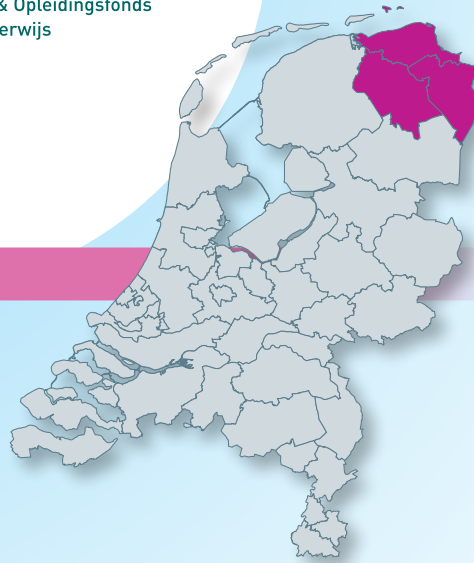

Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds
voortgezet onderwijs

Groningen

De arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs is in belangrijke mate een regionale arbeidsmarkt. Dit betekent dat ontwikkelingen in de ene regio niet per definitie hetzelfde zijn als in een andere regio. Voor de sector is het daarom van belang niet enkel zicht te hebben op landelijke ontwikkelingen, maar ook een duidelijk beeld te hebben van ontwikkelingen in de regio. Om de sector hierin te ondersteunen heeft Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voortgezet onderwijs, achttien regionale arbeidsmarktanalyses opgesteld. Hierin worden cijfermatige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs op regionaal niveau inzichtelijk gemaakt. Er zijn veertien regionale arbeidsmarktanalyses beschikbaar en vier analyses gericht op de G4. Samen bieden deze analyses een landelijke dekking. In deze regionale arbeidsmarktanalyse wordt ingegaan op de arbeidsmarkt in de regio Groningen. Deze regio bestaat uit de RPA-regio's Noord-Groningen, Oost-Groningen en Centraal-Groningen.

Ontwikkeling aantal leerlingen, 2012 - 2016

Bron: Scenariomodel-VO

+5,7%

Prognose aantal leerlingen, 2017 - 2021

Bron: Scenariomodel-VO

-7,5%

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

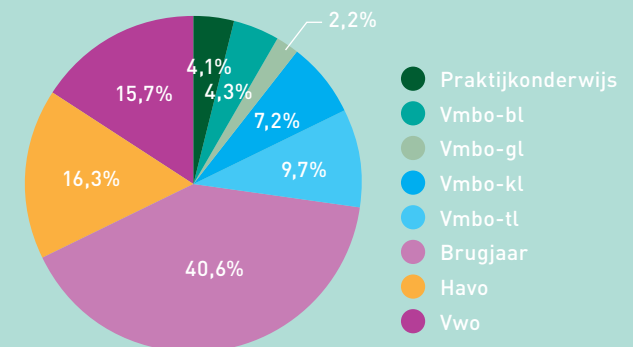
Tussen 2012 en 2016 is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs landelijk gezien met 5,2 procent toegenomen. Ook in de regio Groningen zien we in deze periode een toename van het aantal leerlingen. Tussen 2012 en 2016 nam het aantal leerlingen in deze regio met bijna 6 procent toe, tot 43.340 leerlingen in 2016. Niet op elke schoolsoort nam het aantal leerlingen in dezelfde mate toe. In deze regio is het aantal leerlingen het sterkst toegenomen op het vmbo-kl (20,5 procent). Op het vmbo-bl nam het aantal leerlingen juist af (bijna 1 procent). Het aantal leerlingen nam met ruim 14 procent het sterkst toe in Oost-Groningen.

Na de krimp in het basisonderwijs zal ook het voortgezet onderwijs de komende jaren te maken krijgen met een teruglopend aantal leerlingen. Landelijk wordt tussen 2017 en 2021 een daling van 4,6 procent verwacht. Ook in de regio Groningen zal het aantal leerlingen in deze periode dalen, tot 39.418 leerlingen in 2021. Dit komt neer op een daling van 7,5 procent. De krimp in deze regio is met een daling van ruim 13 procent het sterkst zichtbaar in Noord-Groningen. Kijkend naar de verschillende schoolsoorten wordt in deze regio op het vmbo-bl de sterkste krimp verwacht (ruim 10 procent).

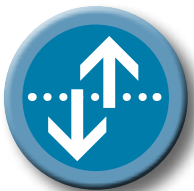

Aandeel leerlingen naar schoolsoort, 2016

Bron: Scenariomodel-VO

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

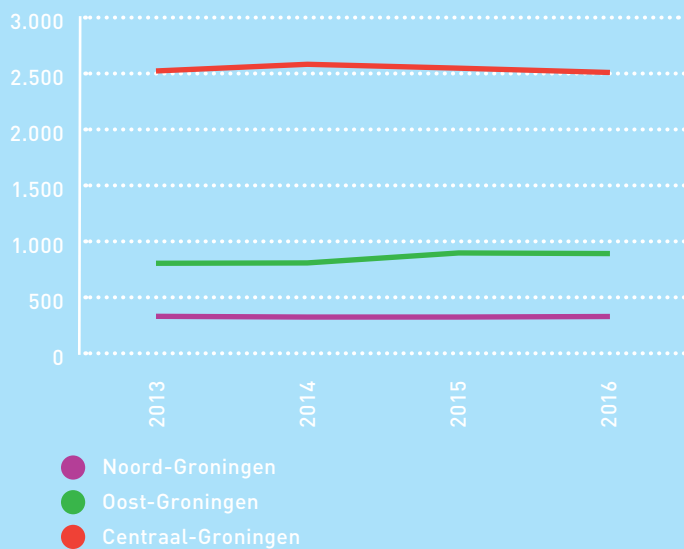

Werkgelegenheid stijgt¹

In de regio Groningen werken in 2016 4.679 personen in het voortgezet onderwijs. Samen werken zij 3.744 fte. Ten opzichte van 2013 is het aantal fte in deze regio met 2 procent gestegen. Ook het aantal werkzame personen nam in deze periode toe, in totaal met circa 2 procent. In Nederland is het aantal fte in dezelfde periode met bijna 2 procent gestegen, terwijl het aantal werkzame personen met 2 procent is toegenomen. De werkgelegenheid (in fte) is in deze regio het sterkst gestegen in Oost-Groningen. Hier steeg de werkgelegenheid tussen 2013 en 2016 met bijna 11 procent, tot 892 fte. In Noord-Groningen en Centraal-Groningen daalde de werkgelegenheid in deze periode licht.

Ontwikkeling werkgelegenheid (in fte), 2013 - 2016

Bron: DUO

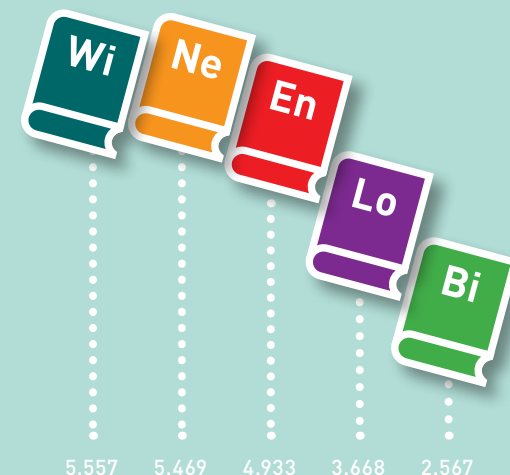

¹ Vanwege een te laag responspercentage in Noord-Groningen zijn er geen (volledige) werkgelegenheidsgegevens over 2017 beschikbaar voor de regio Groningen. Daarom is bestoten de werkgelegenheidsgegevens voor de regio Groningen en de landelijke benchmark, in tegenstelling tot de andere regionale arbeidsmarktanalyses, te baseren op 2016 in plaats van 2017.

In Groningen worden in totaal 53.191 lesuren gedoceerd.² De meeste van deze lesuren worden gedoceerd in Centraal-Groningen (36.544 lesuren), terwijl de minste lesuren worden gedoceerd in Noord-Groningen (4.933 lesuren). In alle RPA-regio's in Groningen wordt het grootste aandeel lesuren gedoceerd op het vmbo. Dit is het meest zichtbaar in Noord-Groningen. Dit zegt echter niet dat hier veel vmbo-leerlingen wonen: het aandeel vmbo-leerlingen wordt namelijk bepaald door het aantal schoolvestigingen die in de regio dit onderwijstype aanbieden. Ook in Nederland wordt het grootste aandeel lesuren (ruim 45 procent) gedoceerd op het vmbo. In deze regio worden de meeste lesuren gedoceerd voor de vakken wiskunde, Nederlands, Engels, lichamelijke opvoeding en biologie.

Top 5: Avo-vakken met hoogste aantal lesuren, 2016

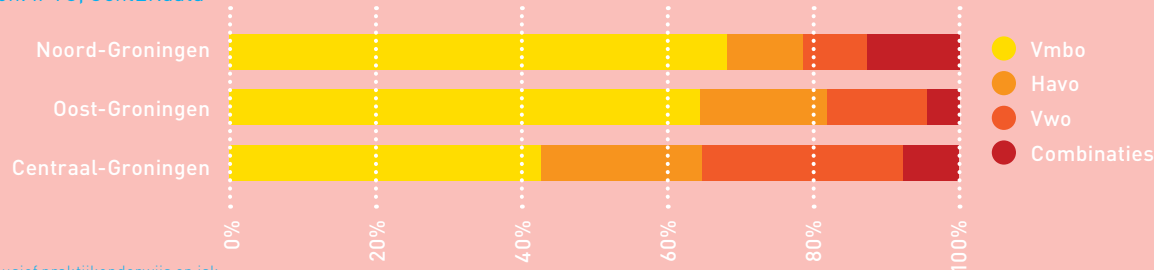
Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

Aandeel lesuren naar schoolsoort, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

² Gebaseerd op cijfers met peildatum 1 oktober 2016.

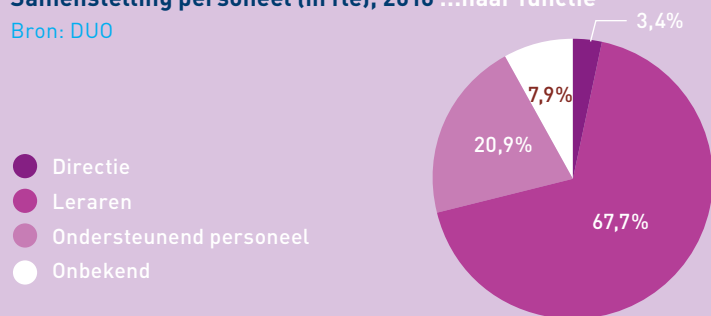

Samenstelling personeel

Het onderwijs is een relatief vergrijsde sector. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Gemiddeld is in Nederland 29 procent van de leraren³ een 55-plusser. In Groningen is een groter aandeel van de leraren 55-plus: bijna 32 procent in 2016. In deze regio, maar ook in Nederland, is vooral onder het directiepersoneel een groot aandeel 55-plussers werkzaam. Kijken we in meer detail naar de regio, dan zien we dat onder andere in Noord-Groningen veel 55-plussers werkzaam zijn. Zo is bijna 59 procent van het directiepersoneel in deze regio 55-plus.

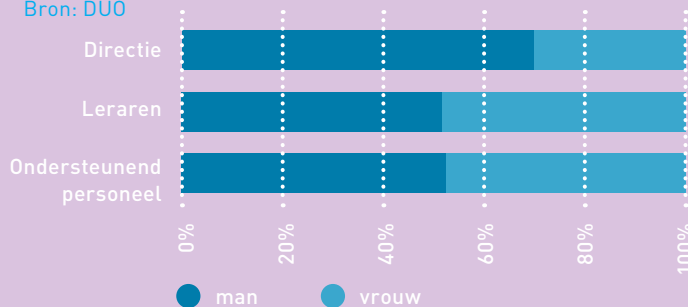
Samenstelling personeel (in fte), 2016 ...naar functie

Bron: DUO

Samenstelling personeel (in fte), 2016 ...naar geslacht

Bron: DUO

Het onderwijs staat ook bekend als een sector waar relatief veel vrouwen werken. In het voortgezet onderwijs is hier in mindere mate sprake van dan in het primair onderwijs. In Nederland is in 2016 iets minder dan de helft van de leraren in het voortgezet onderwijs vrouw (bijna 49 procent), terwijl onder het directiepersoneel een ruime minderheid van het personeel vrouw is (bijna 32 procent). Dit beeld zien we ook in deze regio: circa 48 procent van de leraren en zo'n 30 procent van het directiepersoneel is vrouw. In Centraal-Groningen is het grootste aandeel vrouwen werkzaam.

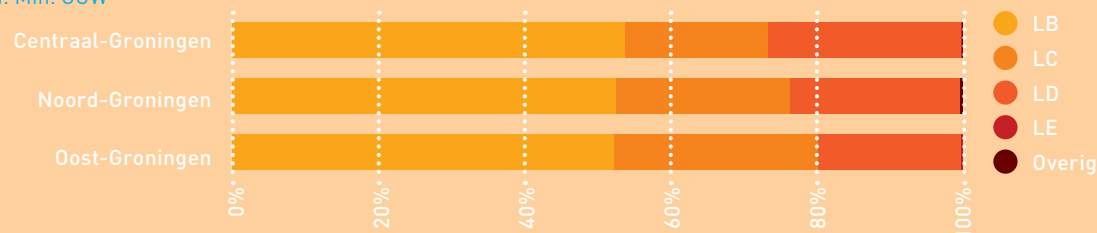
Een ruime meerderheid van het personeel in Groningen, ruim 67 procent, is werkzaam als leraar. Het overige personeel is werkzaam als onderwijsondersteunend personeel (ruim 20 procent) of als directiepersoneel (ruim 3 procent). Ook is van een aanzienlijk deel van het personeel de functie onbekend. Ter vergelijking: in Nederland is 72 procent van het personeel werkzaam als leraar, bijna 24 procent als onderwijsondersteunend personeel en ruim 3 procent als directiepersoneel.

In Groningen werkt een meerderheid van het personeel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte (bijna 63 procent). Dit zien we vooral bij het directiepersoneel, waar 92 procent werkt op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte. Dit komt redelijk overeen met het landelijke beeld. In Nederland werkt circa 63 procent van het personeel en bijna 96 procent van het directiepersoneel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte.

Een ruime meerderheid van het personeel in deze regio, zo'n 86 procent, heeft een vast dienstverband. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. In vergelijking met het directiepersoneel hebben leraren en ondersteuners in deze regio relatief vaak een tijdelijk dienstverband. In 2016 heeft zo'n 11 procent van het ondersteunend personeel en 15 procent van de leraren een tijdelijk dienstverband.

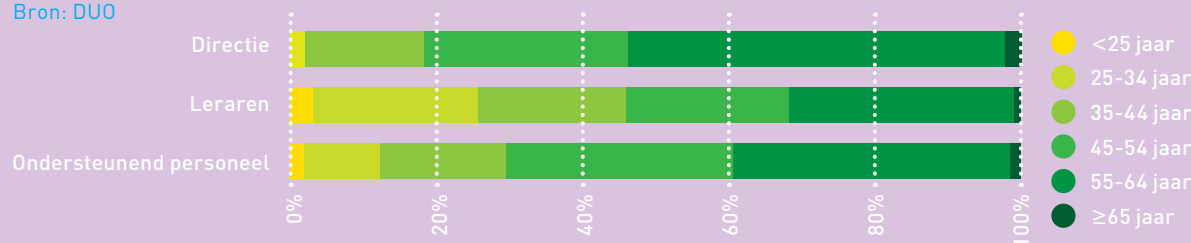
Functiemix: aandeel leraren per salarisschaal (in fte), 2016

Bron: Min. OCW

Samenstelling personeel (in fte), 2016 ...naar leeftijd

Bron: DUO

3 De gegevens over leraren in het onderdeel 'samenstelling personeel' zijn inclusief gegevens over LIO's.

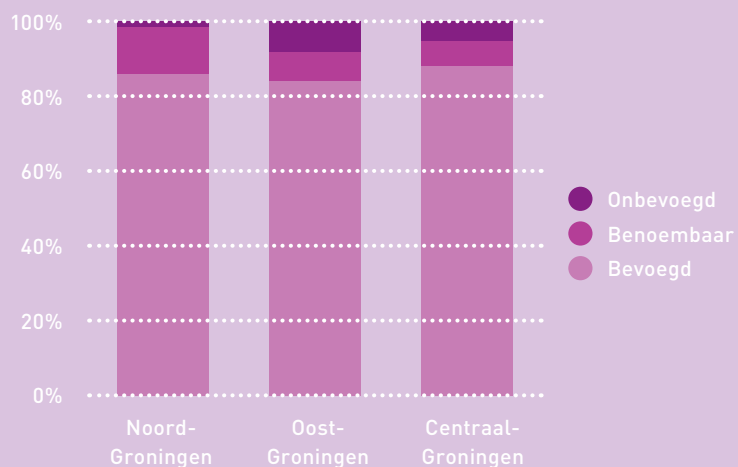
Meeste lesuren bevoegd gegeven

In 2016 wordt 86,8 procent van alle lesuren in Nederland bevoegd gegeven.⁴ In Groningen zien we, in vergelijking met het landelijk gemiddelde, een wisselend beeld. In Centraal-Groningen wordt het grootste aandeel lesuren bevoegd gegeven (88 procent), in Oost-Groningen het kleinste aandeel (zo'n 84 procent).

Wanneer in meer detail gekeken wordt naar het aandeel onbevoegd gegeven lesuren, dan is te zien dat in deze regio in Oost-Groningen het grootste aandeel onbevoegd gegeven lesuren wordt gedoceerd op het vmbo (bijna 11 procent). In de andere gebieden in Groningen is een wisselend beeld te zien. Zo wordt ook in Centraal-Groningen het grootste aandeel onbevoegde lesuren gegeven op het vmbo (8,2 procent). In Noord-Groningen geldt dit voor combinaties (ruim 2 procent).

Aandeel bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lessen, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

4 Dit betreft alle lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld.

Instroom van leraren via lerarenopleiding

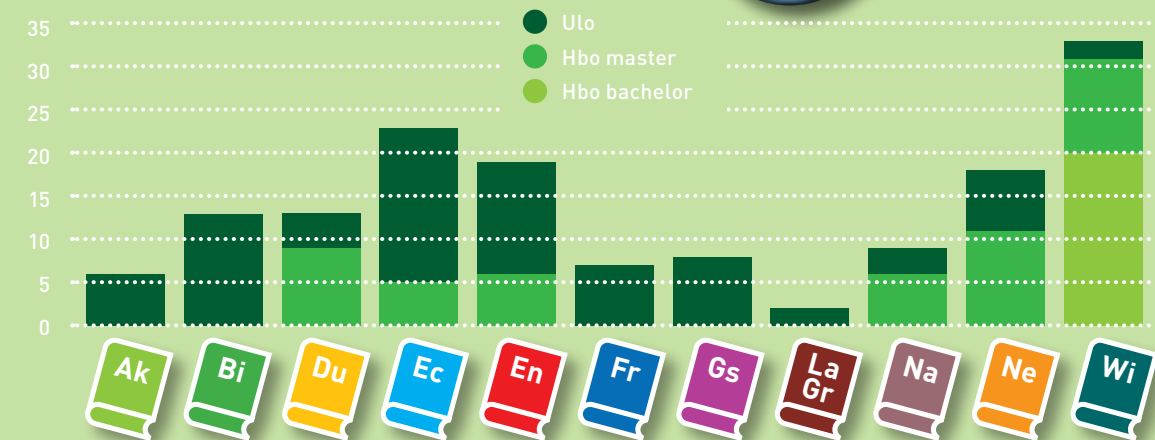
Voor de instroom van nieuwe leraren zijn scholen primair aangewezen op de lerarenopleidingen. Belangrijk is daarbij voor welke vakken leraren worden opgeleid. Het aantal gediplomeerden kan per vak, maar ook per graadgebied, verschillen. Op hogescholen en universiteiten in Groningen⁵ zijn in 2016 de meeste studenten afgestudeerd als leraar wiskunde (33 gediplomeerden). Hierna volgen de opleidingen tot leraar economie en leraar Engels. Landelijk gezien zijn Engels, Nederlands en economie het meest populair. Afgestudeerden volgen landelijk vooral hbo bachelor opleidingen en in mindere mate een hbo master of universitaire lerarenopleiding. In de regio Groningen is de universitaire lerarenopleiding het meest populair.

Ook afgestudeerden uit andere regio's kunnen naar Groningen komen om te werken als leraar. Bovendien kunnen afgestudeerden uit deze regio ervoor kiezen in een andere regio te gaan werken of kunnen zij kiezen voor een baan in een andere sector. Het aantal afgestudeerden dat daadwerkelijk beschikbaar is als leraar kan daardoor hoger of lager uitvallen dan het aantal afgestudeerden in deze regio. In de andere regionale arbeidsmarktanalyses vindt u een overzicht van afgestudeerden in aangrenzende regio's.

Aantal gediplomeerden lerarenopleidingen, 2016

Bron: DUO en Vereniging Hogescholen

Deze cijfers zijn gebaseerd op gegevens van de volgende hogescholen/universiteiten: NHL Hogeschool, Groningen; Rijksuniversiteit Groningen

5 De gegevens over het aantal gediplomeerden per hogeschool zijn gebaseerd op de vestigingsgemeente van de hogeschool. Een hogeschool kan meerdere vestigingen hebben in verschillende gemeenten. Om dit zo gedetailleerd mogelijk in beeld te brengen, wordt gekeken naar de gemeente waar elke vestiging is gevestigd. De gegevens over de ulo's kunnen niet op dit detailniveau ontsloten worden. Er worden, omwille van de overzichtelijkheid, geen gegevens gepresenteerd van hogescholen of universiteiten in andere regio's. Ook worden er alleen gegevens gepresenteerd van een

aantal geselecteerde vakken. Dit betekent dat er ook voor andere vakken lerarenopleidingen kunnen zijn. Ook zijn er opleidingen met daarin een afstudeerrichting tot leraar of waarvan de afstudeerrichting leidt tot een bevoegdheid. Dit geldt bijvoorbeeld voor opleidingen zoals de educatieve master Geesteswetenschappen en Educatie en Communicatie in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. Omdat niet uit de cijfers kan worden herleid welke afstudeerrichting wordt gekozen, worden deze opleidingen in deze infographic buiten beschouwing gelaten.

Verwachte tekorten aan leraren

De werkgelegenheid voor leraren in Nederland zal de komende jaren dalen. In totaal wordt tussen 2018 en 2023 een daling van 4,7 procent verwacht. Ook in Groningen zal de werkgelegenheid afnemen, tot 2.425 fte in 2023. Dit komt neer op een daling van bijna 8 procent. De sterkste daling zien we in deze periode in Oost-Groningen. Hier daalt de werkgelegenheid naar verwachting met ruim 12 procent.

Ondanks een dalende werkgelegenheid zijn er in Nederland de komende jaren toch tekorten aan leraren te verwachten. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat leraren uitstromen, bijvoorbeeld naar pensioen, terwijl de instroom van nieuwe leraren beperkt is. Wel zijn er regionale verschillen en verschillen per vak.

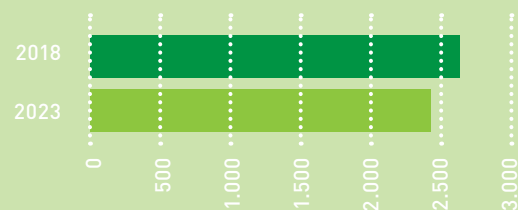
Kijken we in meer detail naar de situatie in Groningen, dan zien we dat hier sprake is van een dalende vervangingsvraag⁶. Tussen 2018 en 2023 daalt de vervangingsvraag van 155 fte naar 117 fte. Maar ook de instroom van leraren, vanuit de lerarenopleidingen of vanuit de stille reserve, daalt in deze periode, van 106 fte tot 90 fte. Gecombineerd met de ontwikkeling van de werkgelegenheid betekent dit dat de onvervulde vraag⁷ voor leraren in Groningen, bij ongewijzigd beleid, zal toenemen. In 2018 wordt in Groningen een tekort van 19 fte verwacht. Dit loopt op tot een tekort van 30 fte in 2023. Het grootste absolute tekort wordt verwacht in Centraal-Groningen (19 fte in 2023). In Noord-Groningen is het absolute tekort met 5 fte in 2023 het kleinst. Ook in Nederland neemt de onvervulde vraag in deze periode toe, van 404 fte in 2018 tot 789 fte in 2023.

⁶ Dit is de vraag naar nieuwe leraren die optreedt omdat personen uit de sector stromen (pensioen of anderszins), minder gaan werken (inclusief verandering in gebruik van de seniorenregeling), of een andere functie binnen de sector gaan bekleden. In het algemeen is de uitstroom uit de sector veruit de grootste component van de vervangingsvraag.

⁷ Dit is de onvervulde werkgelegenheid die resteert na instroom. Daarbij geldt: verandering onvervulde vraag = verandering werkgelegenheid + vervangingsvraag - instroom.

Prognose werkgelegenheid leraren (in fte)

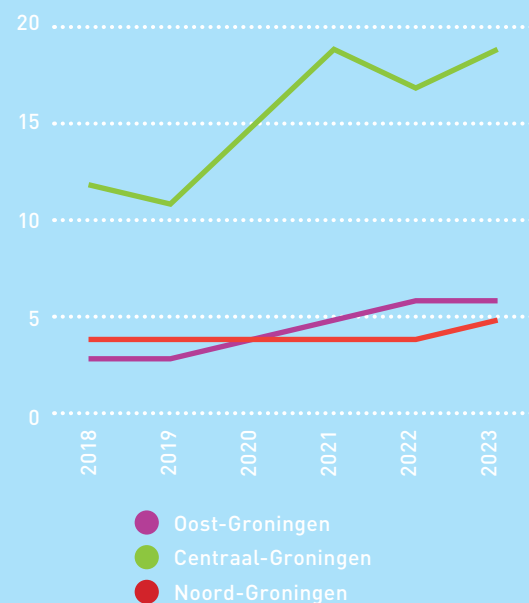
Bron: Mirror, CentERdata

exclusief seniorenregeling en in een situatie zonder onvervulde vraag

Prognose onvervulde vraag leraren (in fte)

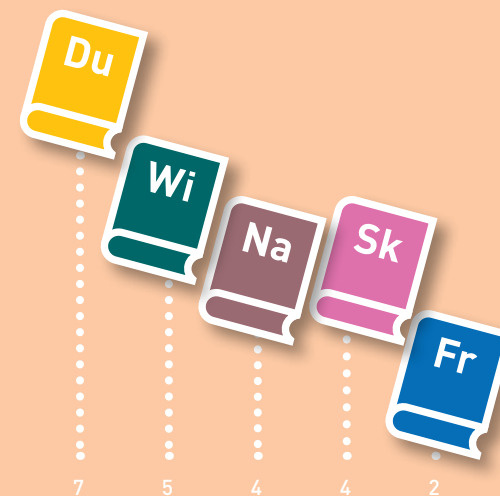
Bron: Mirror, CentERdata

Niet voor elk vak wordt een even groot tekort verwacht. In deze regio zien we dat de grootste tekorten in absolute zin worden verwacht voor de vakken Duits, wiskunde, natuurkunde en scheikunde. Zo wordt voor Duits in 2023 een tekort van 7 fte voorspeld. Ook in Nederland zijn dit de vakken waar, in absolute zin, de grootste tekorten worden verwacht.

Top 5: onvervulde vraag leraren per vak (in fte), 2023

Bron: Mirror, CentERdata

Meer informatie over de arbeidsmarkt?

Voion helpt de vo-sector bij het realiseren van een goed werkende en toekomstbestendige arbeidsmarkt met voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Op onze website www.voion.nl vindt u meer arbeidsmarktgegevens en informatie over de projecten en activiteiten van Voion op dit terrein.

Toekomstscenario's

Wilt u weten welke gevolgen recente ontwikkelingen, zoals leerlingendaling, hebben voor uw meerjarenbegroting, formatie en de huisvesting van uw school? Op www.scenariomodel-vo.nl rekent u eenvoudig verschillende scenario's door.

Vragen of advies nodig?

Heeft u een vraag naar aanleiding van de regionale arbeidsmarktanalyses? Of wilt u meer informatie op het gebied van Arbeidsmarkt & mobiliteit? De regioadviseurs van Voion helpen u graag verder. Bel 070-376 5756 of stuur een e-mail naar info@voion.nl.

Over Voion

Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs, zet zich in om samen met scholen vraagstukken op te lossen op het gebied van arbeidsmarkt, loopbaan, professionalisering en veilig, gezond en vitaal werken. Voion ondersteunt schoolbesturen, directies, P&O'ers, mr-en, arbocoördinatoren, maar ook docenten, oop'ers en sociale partners. Voion ontsluit kennis, doet onderzoek, ontwikkelt nieuwe instrumenten en adviseert en begeleidt scholen in (pilot)projecten. Ook initieert en faciliteert Voion netwerken op verschillende niveaus, publiceert good practices en biedt trainingen aan. Voion werkt voor en samen met werkgevers en werknemers in het voortgezet onderwijs, en wordt bestuurd door de sociale partners in het voortgezet onderwijs.

Disclaimer

Voion is zich volledig bewust van de taak zo betrouwbaar mogelijke informatie te verzorgen. Deze infographic is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kan zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel voorkomende onjuistheden.

Voion

Postbus 556
2501 CN Den Haag
Tel: 070-376 5756
e-mail: info@voion.nl
www.voion.nl

